

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/39/2019
Identifikačné číslo spisu:	7717012347
Dátum vydania rozhodnutia:	23.10.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7717012347.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. na neverejnom zasadnutí konanom 23. októbra 2019 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Q. W., pre zločin prevádzachťstva podľa § 355 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní obvineného Q. W., proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/58/2018 zo 6. novembra 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Q. W. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Michalovce, sp. zn. 4T/169/2017 z 3. mája 2018, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/58/2018 zo 6. novembra 2018 bol obvinený Q. W. uznaný za vinného zo zločinu prevádzachťstva podľa § 355 ods. 2 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

- dňa 17.5.2017 najmenej v čase od 22.30 h v úmysle získať pre seba a iného nezistenú finančnú výhodu od 17 osôb Vietnamskej štátnej príslušnosti, bez trvalého pobytu na území Slovenskej republiky, ktorí nedovolené prekročili štátnu hranicu medzi Ukrajinou republikou a Slovenskou republikou na nezistenom mieste, kde po tomto nedovolenom prekročení cez územie Slovenskej republiky boli dovedené na presne nezistené miesto v okrese Sobrance kde do pripraveného vozidla zn. Mercedes Benz, V-Klasse, šedej metalízy, ev. č. K., ktoré bolo upravené pre odvoz väčšieho počtu osôb tak, že z neho boli odstránené sedačky pre cestujúcich, dal nastúpiť do zadného priestoru nelegálnych migrantov a toto vozidlo viedol obžalovaný Q. W. po dobu najmenej 40 minút cez územie okresu Sobrance a Michalovce na nezistené miesto ďalej do vnútrozemia Slovenskej republiky, pričom bol dňa 17.5.2017 v čase o 23.12 h zastavený a kontrolovaný hliadkou Pohotovostnej motorizovanej jednotky, Odbor poriadkovej polície, Krajské riaditeľstvo PZ Košice, kde pri kontrole sa zistilo, že okrem vodiča - obžalovaného, je v tomto osemmiestnom vozidle ešte 17 nelegálnych migrantov, občanov Vietnamu.

Za to bol obvinenému podľa § 355 ods. 2 Trestného zákona uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradený

do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach podal obvinený prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku a teda, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

V odôvodnení dovolania namietal, že jeho vinu súdy odvodili najmä z výpovedí osôb vietnamskej štátnej príslušnosti uskutočnenými v prípravnom konaní. Tieto osoby však neboli vypočuté kontradiktórnym spôsobom ani na hlavnom pojednávaní ani v prípravnom konaní. V prípravnom konaní boli 19.5.2017 a 5.6.2017 vypočuté osoby vietnamskej štátnej príslušnosti, pričom tieto výpovede boli získané nezákonným spôsobom, vrátane ich čítania na hlavnom pojednávaní. Nezákonnosť týchto výpovedí spočívala aj v skutočnosti, že vyšetrovateľ nemal ich úradné doklady, ktoré by preukazovali ich dôveryhodné stotožnenie. Tlmočenie výpovedí svedkov realizoval tlmočník B., ktorý nie je zapísaný v zozname tlmočníkov vedenom Ministerstvom spravodlivosti SR. Obhajoba má pochybnosti o tom, kto je tento tlmočník a ako mohol ovplyvniť obsah výpovedí svedkov vietnamskej štátnej príslušnosti. Z týchto skutočností vyplýva, že neboli splnené zákonné podmienky na postup orgánov činných v trestnom konaní podľa § 15 ods. 1 písm. a) zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch. Skutočnosť, že svedok je cudzinec alebo sa zdržiava v cudzine, sama o sebe neodôvodňuje záver, že svedok nemôže byť vypočutý pred súdom. Osoby vietnamskej príslušnosti prítomné na mieste údajného spáchania trestného činu sa v mene, priezvisku a dátume narodenia nestotožňujú s osobami vietnamskej štátnej príslušnosti, ktoré boli vypočuté ako svedkovia a ktorými súdy odôvodňujú jeho vinu. Je to z dôvodu, že do dnešného dňa nedošlo k zákonnému stotožneniu osôb, ktoré boli prítomné na mieste činu. Obvinený spochybnil výpovede svedkov z dôvodu časového nesúladu, ktoré podľa jeho názoru preukazujú, že vo veci vypovedali iné osoby, ako on viedol v aute. Absentuje naplnenie subjektívnej stránky stíhaného trestného činu, nakoľko obvinený nemohol byť uzročený s nelegálnou činnosťou, ktorej sa nechcene stal súčasťou. Poukázal na výpovede svedkov, kde v zápisniciach došlo k zhodným častiam výpovediam s rovnakým slovosledom a gramatickými chybami, čo z nich robí nezákonné dôkazy. V ďalšej časti dovolania obvinený hodnotí dôkazy - výsluchy príslušníkov PZ, ktoré preukazovali jeho nevedomosť o prítomnosti migrantov vo vozidle. Z vykonaných dôkazov taktiež nevyplynulo, že by mu osoby vietnamskej príslušnosti dali finančnú hotovosť, alebo inú materiálnu výhodu. Orgány činné v trestnom konaní, ako ani súd, opakovane nevyhoveli jeho návrhom na doplnenie dokazovania, hoci toto malo slúžiť k náležitému zisteniu skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Bližšie dôvody odmietnutia návrhov na doplnenie dokazovania neuviedol súd prvého ani druhého stupňa, pričom súd prvého stupňa sa obmedzil iba na konštatovanie, že: „vykonanie týchto úkonov nie je potrebné pre rozhodnutie súdu, nakoľko vykonaným dokazovaním bola trestná činnosť obžalovaného jednoznačne preukázaná“. Na záver navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach a zrušil aj rozsudok Okresného súdu Michalovce a tomuto prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Michalovce, ktorý uviedol, že námietky obvineného sú neopodstatnené, celé trestné konanie prebiehalo v rámci zákonných ustanovení Trestného poriadku, pričom bol zistený skutkový stav veci na základe zákonne získaných dôkazov, ktoré orgány činné v trestnom konaní a súd vyhodnotili podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo a v ich súhrne nezávisle od toho, či ich zaobstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Obvinený bol priamo prichytený s nelegálnymi migrantmi, ktorých prevážal v motorovom vozidle, hliadkou PMJ. Preto je nelogické tvrdenie obvineného, že sa zadržané osoby mali nachádzať na čerpacej stanici Slovnaft, keď sa nachádzali jednoznačne v motorovom vozidle spolu s obvineným. Taktiež je nelogické tvrdenie obvineného, že nevedel o 17 migrantoch v motorovom vozidle, ktorých mal prakticky za svojím chrbtom oddelených iba plachtou. Pohyb vozidla bol presne zistený, a navyše, zo zadného priestoru motorového vozidla boli demontované sedačky. Na základe uvedeného navrhol, aby dovolací súd dovolanie odsúdeného zamietol podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd zistil, že dovolanie obvineného Q. W. nie je dôvodné, pretože je zjavné, že nie sú splnené podmienky a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012-I).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodiť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastolujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zásada „práva na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu, v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie súdov nižšieho stupňa dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného Q. W. zásadným spôsobom, a teda k takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu uviedol v písomných dôvodoch dovolania obvinený Q. W..

Možno súhlasiť s dovolateľom v tom, že rozhodnutie súdu o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania môže za istých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu. Stane sa tak vtedy, ak súd nevysvetlí zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania a zároveň existujú ďalšie skutočnosti naznačujúce, že celé konanie bolo vedené neobjektívne a zjavne nerešpektovalo pravidlá spravodlivého procesu. Len v takom prípade by bolo možné konštatovať porušenie práva na obhajobu obvineného tzv. arbitrárnym rozhodnutím súdu podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku. V predmetnej veci však takýto stav nenastal, pretože o návrhoch obvineného na doplnenie dokazovania bolo rozhodnuté (č. l. 326) a okresný súd sa s nimi náležite vysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku (č. l. 378), pričom zároveň najvyšší súd nezistil, že by konanie vedené voči obvinenému bolo uskutočňované v rozpore s pravidlami práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 Dohovoru. Okrem toho obvinený v odvolacom konaní opakovane nemal žiadne ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania (č. l. 400, 402, 403, 406).

Najvyšší súd dodáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia najmä v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na to, že v dvojinstančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakovane vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa. Ako uvádza obhajoba v písomných dôvodoch dovolania, obvinený odvolanie založil na opakovaných dôvodoch svojej obhajoby použitej v konaní pred súdom prvého stupňa. S jeho právnymi námietkami sa ale súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a pokiaľ nechal otvorenú nejakú spornú otázku, táto bola vyriešená na odvolacom súde.

Na námietku obvineného, že tlmočník B. nebol v tom čase zapísaný v zozname tlmočníkov, je potrebné uviesť, že podľa § 2 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcov, tlmočníkoch a prekladateľoch, tlmočníkom môže byť

- len osoba zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov,
- osoba síce nezapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, ale len v prípade, ak podľa § 15 zákona č. 382/2004 Z. z. s ustanovením za tlmočníka súhlasí a v príslušnom jazyku nie je zapísaná žiadna osoba, alebo osoba zapísaná v zozname nemôže úkon vykonať, alebo vykonanie úkonu by bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo nákladmi; taká osoba pritom musí zložiť sľub podľa § 5 ods. 6 zákona č. 382/2004 Z. z. (tzv. ad hoc tlmočník).

Z rozsudku odvolacieho súdu, ako aj z podaného dovolania vyplýva, že B. zložil sľub tlmočníka podľa §

5 ods. 6 zák. 382/2004 Z. z., čím boli splnené zákonné podmienky. Taktiež je potrebné poukázať na skutočnosť, že najbližší tlmočník zapísaný v zozname tlmočníkov mal miesto výkonu činnosti v Košiciach (71 km od miesta výsluchu), preto podľa názoru najvyššieho súdu boli v predmetnej veci splnené podmienky na pribratie tlmočníka ad hoc. Navyiac treba poukázať na skutočnosť, že pri všetkých predmetných výsluchoch osôb vietnamskej príslušnosti za účasti tlmočníka, bola prítomná obhajkyňa obvineného, preto táto námietka je irelevantná.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmé a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2.2.2010, Emen p. Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26.1.2010, Van Mechelen a ďalší p. Holansku, Visser p. Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14.2.2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15.12.2011 a ďalšie).

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával dôkazy nezákonným spôsobom, tzn. že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom, nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Nevykonanie (svojvoľné), pre spravodlivé rozhodnutie dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom, odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k

záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

K námietke obvineného, že výsluchy svedkov v prípravnom konaní dňa 19.5.2017 a 5.6.2017 neboli vykonané kontradiktórnym spôsobom a teda sú v ďalšom konaní nepoužiteľné, najvyšší súd uvádza nasledovné:

Kontradiktórnosť sa považuje za všeobecný právny princíp konania, za pravidlo procesného práva ovládajúci každý súdny proces. Spolu s právom na obhajobu je jeho najzákladnejším princípom. Bez neho vôbec nemožno hovoriť o procese, keď podstatou procesu je konfrontácia dvoch strán, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa, popierať návrhy, argumenty a dôkazy druhej strany a predkladať vlastné. Ide o jednu z hlavných záruk súdneho konania. Neexistuje spravodlivosť bez kontradiktórnej diskusie a čím skôr k nej dôjde, tým väčšia je nádej na objektivnosť. Kontradiktórna diskusia je kráľovskou cestou pri hľadaní pravdy. Princíp kontradiktórnosti sa uplatňuje predovšetkým v súdnom konaní. Prvky kontradiktórnosti sa však vyskytujú už v prípravnom konaní. To znamená, že ak nemôže byť svedok vypočutý kontradiktórne na hlavnom pojednávaní, musí mať obhajoba možnosť vypočuť takéhoto svedka kontradiktórne už v prípravnom konaní. Dôkazy musia byť spravidla vykonané pred obvineným na verejnom konaní, za účelom ich kontradiktórneho prejednania, ale použitie výpovedí z prípravného konania samo o sebe neodporuje čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru pod podmienkou, že boli rešpektované práva obhajoby.

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“. Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na protiargumenty protistrany.

Kontradiktórnosť je upravená v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru, podľa ktorého
Právo na spravodlivý proces

1. Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené, buď po dobu celého alebo časti procesu, v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých, alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

2. Každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

3. Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

- a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu;
- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;
- c) obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;
- d) vypočúvať, alebo dať vypočuť svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a vypočutie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;
- e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom, alebo ak týmto jazykom nehovorí.

V slovenskom právnom poriadku kontradiktórnosť upravuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2, podľa ktorého

- (1) Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.
- (2) Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Trestný poriadok v ustanoveniach:

§ 2 ods. 14

14) Strany sú si v konaní pred súdom rovné.

§ 263

- (1) Namiesto výsluchu svedka na hlavnom pojednávaní možno čítať zápisnicu o jeho výpovedi alebo jej podstatnú časť, ak s tým súhlasí prokurátor a obžalovaný a súd nepovažuje osobný výsluch za potrebný.
- (2) Súhlas obžalovaného nie je potrebný, ak sa výslovne vyjadril, že sa na hlavnom pojednávaní nezúčastní, alebo výslovne požiadal, aby sa hlavné pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti, alebo ak sa na hlavné pojednávanie napriek riadnemu predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil, alebo sa bez vážneho dôvodu vzdialil z pojednávacej siene, alebo ak prokurátor navrhol v obžalobe čítať výpoveď svedka a obžalovaný po doručení výzvy podľa § 240 ods. 3 takého svedka nenavrhol vypočuť osobne. V uvedených prípadoch stačí súhlas prokurátora. O tejto skutočnosti musí byť obžalovaný v predvolaní poučený.
- (3) Zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka sa môže prečítať aj vtedy, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona a a) taká osoba zomrela alebo sa stala nezvestnou, pre dlhodobý pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste nedosiahnuteľnou, alebo ochorela na chorobu, ktorá natrvalo alebo na dlhší čas znemožňuje jej výsluch, alebo ak sa taká osoba ani na opätovné predvolanie súdu k výsluchu bez dôvodného ospravedlnenia nedostaví a jej predvedenie bolo neúspešné; ak ide o výpoveď svedka, u ktorého bol v čase jeho výpovede v prípravnom konaní, ktorá sa má prečítať, dôvodný predpoklad, že na hlavnom pojednávaní ho nebude možné vypočuť, možno jeho výpoveď prečítať len vtedy, ak bol o úkone riadne upovedomený obvinený a ak má obhajcu, jeho obhajca,
b) išlo o neodkladný úkon alebo neopakovateľný úkon, alebo
c) taká osoba na hlavnom pojednávaní bez oprávnenia odprela vypovedať.
- (4) Zápisnicu o výpovedi svedka, ktorý na hlavnom pojednávaní využil svoje právo odprieť výpoveď podľa § 130, možno prečítať len za predpokladu, že bol pred výsluchom, ktorého sa zápisnica týka, o svojom práve odprieť výpoveď riadne poučený a výslovne vyhlásil, že toto právo nevyužíva, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona.
- (5) Strany môžu namietat' spôsob vykonávania výsluchu, najmä môžu namietat' prípustnosť otázky položenej vypočúvajúcim. O námietke rozhodne predseda senátu. Ak námietke vyhovie, vypočúvaný nie je povinný na otázku odpovedať a táto otázka sa do zápisnice nezapíše alebo sa zo zápisnice vyčiarke. O námietke proti otázke predsedu senátu, sudcu alebo prísediaceho rozhodne senát.

§ 264

- (1) Ak sa svedok odchýli v podstatných bodoch od svojej skoršej výpovede, môže mu byť na návrh prokurátora, obžalovaného alebo obhajcu zápisnica o jeho skoršej výpovedi predložená na vysvetlenie rozporov v jeho výpovediach.
- (2) Predloženie skoršej výpovede podľa odseku 1 spočíva v prečítaní tých častí zápisnice o skoršom výsluchu, ku ktorým sa má vyslúchaný vyjadriť a vysvetliť rozpory medzi svojimi výpoveďami. Zápisnicu prečíta tá zo strán, ktorú určí predseda senátu, ak zápisnicu neprečíta sám alebo ním poverený člen senátu.

Z týchto ustanovení vyplýva, že kontradiktórny charakter hlavného pojednávania bude zachovaný pri

prečítaní zápisnice o výpovedi svedka len vtedy, ak táto výpoveď bola vykonaná kontradiktórne v prípravnom konaní, t. j. ak výsluch takého svedka bol uskutočnený za prítomnosti obvineného alebo jeho obhajcu, alebo ak prítomnosť pri tomto úkone im bola reálne umožnená (hoci ju napr. nevyužili).

Európsky súd pre ľudské práva vyslovil v nasledujúcich veciach takéto právne závery:

- Unterpetinger p. Rakúsku rozsudok z 24.11.1986 - sťažovateľ bol obvinený z ublíženia na zdraví svojej manželke a nevlastnej dcére. Výhlásil, že sa necíti vinný. Svedkyne boli vypočuté vyšetrovateľom v prípravnom konaní. Na hlavnom pojednávaní odmietli vypovedať. Na návrh prokurátora boli prečítané ich výpovede z prípravného konania. ESLP vyslovil, že prečítanie výpovedí svedkov z prípravného konania je prípustné, ak tieto boli získané v súlade s právami obhajoby. Ďalej uviedol, že obžaloba bola založená hlavne na výpovediach jeho manželky a nevlastnej dcéry a vnútroštátny súd ich výpovede z prípravného konania považoval za dôkaz o pravdivosti obvinenia. Majúc na pamäti, že obvinený nemal možnosť v žiadnom štádiu konania klásť otázky osobám, ktorých výpovede sa prečítali na pojednávaní dospel k záveru o porušení práva obvineného na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 6 ods.1 v spojení s princípmi obsiahnutými v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru.

- Kostovski p. Holandsku, rozsudok z 20.11.1999 - Sťažovateľ bol odsúdený za bankové lúpežné prepadnutie na základe prečítaných výpovedí dvoch anonymných svedkýň z prípravného konania. Na hlavnom pojednávaní svedkyne neboli vypočuté. ESLP vyslovil, že v princípe sa musia všetky svedecké výpovede uskutočniť v prítomnosti obvineného. Použitie svedeckých výpovedí, ktoré sa získali v štádiu vyšetrovania je prípustné, pokiaľ sa rešpektovalo právo na obhajobu. Obvinený musí mať adekvátnu a dostatočnú príležitosť na to, aby mohol v čase, keď sa urobila svedecká výpoveď, alebo v neskoršom štádiu konania poprieť ju a klásť svedkom otázky. V tomto prípade obvinenému nebola takáto príležitosť poskytnutá a preto rozhodol o porušení čl. 6 ods. 1 v spojení s princípmi obsiahnutými v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru.

- Luca p. Taliansku rozsudok z 27.2.2001 - Sťažovateľ bol odsúdený za prechovávanie omamných látok na základe prečítanej výpovede spolupáchateľa získanej v prípravnom konaní. Spolupáchateľ na pojednávaní odmietol vypovedať. ESLP vyslovil, že dôkazy musia byť zásadne vykonané pred obvineným na verejnom pojednávaní na účely ich kontradiktórneho prerokovania. Môže byť potrebné opierať sa o výpoveď z prípravného konania. Obvinený však musí mať primeranú a dostatočnú možnosť poprieť výpoveď buď počas vyšetrovania, alebo počas pojednávania. Ak je odsúdenie založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovedi osoby, ktorú obvinený nemohol nikdy vypočuť alebo dať vypočuť, právo na obhajobu je skrátené spôsobom nezlučiteľným s čl. 6 Dohovoru.

Podobne aj v ďalších rozhodnutiach ESLP - Craxi p. Taliansku, Pacula p. Lotyšsku, Melnikov p. Rusku, Mariana Marinescu p. Rumunsku, Emen p. Turecku, Balšán p. Českej republike, Breukhoven p. Českej republike, Tseber p. Českej republike a iné.

Obvinený bol pri jednotlivých výsluchoch svedkov v prípravnom konaní zastúpený v tej dobe zvolenými obhajcami, teda všetky namietané výsluchy boli vykonané kontradiktórnym spôsobom, čiže boli vykonané zákonným spôsobom. Takéto výsluchy následne mohli byť prečítané na hlavnom pojednávaní tak, ako to ustanovuje ustanovenie § 263 Trestného poriadku, najmä keď pobyt osôb vypočutých v prípravnom konaní, v čase súdneho konania, nebol známy ani súdu ani polícii (č. l. 358 - 359).

Pokiaľ ide o námietku obvineného týkajúcu sa totožnosti svedkov, k tejto sa rozsiahlo a dostatočne vyjadril krajský súd vo svojom rozsudku a najvyšší súd na túto časť plne odkazuje bez potreby jej opakovania.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd uvádza, že jedným z dôvodov, podľa ktorého dovolanie v trestnom konaní možno podať je, ak

rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

K tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné tiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Dovolací súd primárne zdôrazňuje, že podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

K námietke obvineného, že absentuje subjektívna stránka skutkovej podstaty predmetného trestného činu, najvyšší súd uvádza, že pre dovolací súd sú rozhodujúce skutkové zistenia, podľa ktorých obvinený mal spáchať skutok tak, ako je uvedený v rozsudku okresného súdu. Skutok tak, ako je uvedený v skutkovej vete rozsudku Okresného súdu Michalovce, sp. zn. 4T/169/2017 z 3. mája 2018 obsahuje všetky informácie a okolnosti priebehu skutkového deja nevyhnutné na identifikáciu tam uvedeného konania ako zločinu prevádzachstva podľa § 355 ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Okresný súd teda nepochybil, keď konštatoval naplnenie všetkých zákonných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu, pretože skutková veta je kompletná na vyslovenie takéhoto záveru. Kompetencie najvyššieho súdu v rámci prieskumného konania vyvolaného dovolaním týmto končia, nakoľko najvyšší súd nie je oprávnený preskúmať, ani meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku.

Tu si treba uvedomiť, že zistenie a konštatovanie naplnenia, či nenaplnenia subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu (úmyselnej formy zavinenia ako na to poukazuje dovolateľ) patrí medzi okolnosti podliehajúce normám procesného práva a vykonáva sa v rámci dokazovania tak, ako to predpokladá ustanovenie § 119 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku: „V trestnom konaní treba dokázať, najmä či sa stal skutok a či má znaky trestného činu“.

Preto nemôže najvyšší súd v rámci už tretej inštancie preskúmať, či bola alebo nebola naplnená subjektívna stránka (jeden zo znakov skutkovej podstaty trestného činu) skutkovej podstaty žalovaného trestného činu. Ak by sa tak stalo, najvyšší súd by neprípustne zasahoval do priebehu dokazovania, jeho opätovným prehodnocovaním a iným hodnotením skutkových zistení, ako to učinili sudy nižších stupňov.

S ohľadom na uvedené nemôže dovolací súd skúmať právne závery a dôkazné úvahy súdov nižších stupňov, na základe ktorých dospeli k záveru o naplnení všetkých znakov žalovaného trestného činu. Preto (rešpektujúc zákaz skúmania a menenia zisteného skutku vyplývajúci z § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku) najvyšší súd uzatvára, že pri tejto námietke obvineného nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku

uplatnené obvineným, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Q. W. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.